

Coöperatie vaker inzetten als

SAMEN- WERKINGSVORM

TEKST ELLEN TIMMER

Het is terecht dat de coöperatie steeds meer aandacht krijgt. Deze rechtsvorm voor samenwerking is soms een goed alternatief voor de vereniging of stichting of voor een bv of nv. De coöperatie kan ook worden benut door organisaties, zonder klassieke ondernemingsactiviteiten, die met elkaar willen samenwerken.

#13 Bij de keuze voor de coöperatie spelen uiteraard strategische en organisatiekundige aspecten, zoals eerder in VM aan de orde is geweest in een artikel van R.C.J. Galle. Verder dienen ook fiscaliteit en financiën bij de keuze te worden betrokken. Op al die onderwerpen gaat dit artikel niet in, maar het is wel

belangrijk om goed na te denken over de niet-juridische aspecten.

SAMENWERKING

Juridisch is de coöperatie een vorm van rechtspersoonlijkheid die altijd een zekere vorm van samenwerking veronderstelt,

aangezien de coöperatie een variant is van de vereniging. Dat betekent dat een coöperatie altijd leden heeft. Een goede reden om voor de coöperatie te kiezen is dat een aantal zelfstandige organisaties wil samenwerken op een bepaald terrein. Een ander kenmerk van de coöperatie is dat het lidmaatschap 'persoonlijk' is, wat tot gevolg heeft dat het lidmaatschap niet kan worden overgedragen.

De coöperatie dient tot doel te hebben overeenkomsten met de leden te sluiten die betrekking hebben op het voldoen in 'bepaalde stoffelijke behoeften' van de leden. Het begrip stoffelijke behoeften is heel ruim, wat ook blijkt uit het feit dat de Rabobank de coöperatievorm heeft. De wet stelt wel de eis dat de coöperatie een bedrijf uitoefent of doet uitoefenen. De coöperatie mag het type overeenkomsten dat zij met de leden sluit ook met derden sluiten, waarbij wel als voorwaarde geldt dat de overeenkomsten met de leden niet van ondergeschikte betekenis mogen zijn.

Voorbeelden van activiteiten waar een coöperatie zich mee bezig kan houden ten behoeve van de leden:

- het inhuren van gespecialiseerd personeel dat werkzaamheden voor de leden verricht;
- het gezamenlijk inkopen van bepaalde producten.

SURPLUS UITKEREN

Een groot voordeel van de coöperatie in vergelijking met de vereniging en de stichting is dat de coöperatie winst aan haar leden mag uitkeren. Dat betekent dat er geen risico is dat er vermogen 'in de dode hand' ontstaat zoals met samenwerkingsstichtingen en -verenigingen wel eens het geval is. Voor zover het voordeel ontstaat door de 'inleg' van de leden, kan die inleg via uitkering van winst worden teruggegeven.

Wel zal aandacht moeten worden besteed aan een goede tekst voor het winstuitkeringsartikel. Er is namelijk geen enkele reden om de door de coöperatie behaalde winst gelijk tussen de leden te verdelen; er kan voor allerlei andere verdelingssystematieken worden gekozen, wat ook een groot voordeel is in vergelijking met een nv en bv.

VORMGEVING

De coöperatie biedt veel mogelijkheden om de rechtspersoon naar eigen wens van de deelnemers vorm te geven. Een greep uit de mogelijkheden:

- het stellen van kwaliteitseisen om lid te mogen worden (met de mogelijkheid het lidmaatschap te beëindigen als niet aan die eisen wordt voldaan);
- de algemene vergadering kan uit gekozen afgevaardigden bestaan in plaats van uit alle leden;

- diverse systemen van stemmen in de algemene vergadering;
- flexibiliteit in het systeem van benoeming van bestuurders (die geen lid hoeven te zijn);
- raad van commissarissen, aan wie ook stemrecht in de algemene vergadering kan worden toegekend;
- de mogelijkheid om contributie te heffen en eventueel ledenleningen verplicht te stellen;
- eigen winstverdelingssystemen;
- als dit statutair is geregeld, kan de coöperatie ten laste van de leden verplichtingen aangaan, voorts kunnen rechten ten behoeve van de leden worden bedongen.

VERPLICHT

Wel dient te worden gelet op een aantal bepalingen uit het verenigingsrecht dat ook van toepassing is, zoals de mogelijkheid van een lid om op te zeggen als de algemene vergadering een besluit neemt waarbij zijn rechten worden beperkt of zijn verplichtingen worden verzwaard.

Er dient rekening mee gehouden te worden dat het structuurregime ook op de coöperatie van toepassing kan zijn. De criteria zijn hetzelfde als bij de bv en de nv. Dit is een punt van verschil met de stichting en de gewone vereniging.

SPECIALE AANDACHT

Hoewel de hoofdregel in het coöperatierecht is dat de leden aansprakelijk zijn voor de schulden van de coöperatie, komen dergelijke coöperaties niet veel voor, aangezien kan worden gekozen voor een coöperatie met uitgesloten aansprakelijkheid. De laatstgenoemde coöperatie is te herkennen aan de letters 'u.a.' (uitsluiting van aansprakelijkheid).

Voor wat betreft de jaarrekening gelden voor de coöperatie soortgelijke voorschriften als voor de bv met inbegrip van het jaarrekeningenrecht van titel 9 boek 2 Burgerlijk Wetboek. Het verschil met de stichting en de gewone vereniging is dat zij pas onder het jaarrekeningenrecht van boek 2 Burgerlijk Wetboek vallen als de ondernemingsactiviteiten een bepaalde omvang hebben.

DE KEUZE

Het hangt natuurlijk af van de omstandigheden en activiteiten of het interessant is een vereniging om te zetten in een coöperatie of

om te kiezen voor de coöperatievorm. In de praktijk ben ik al meerdere keren tegengekomen dat verenigingen spijt hadden van hun keuze voor de vereniging, onder meer vanwege het winstuitkeringsverbod.

Een voorbeeld. Een vereniging van ondernemers die samenwerken op het gebied van inkoop en marketing. Jaarlijks betalen de ondernemers voor de door de vereniging ingekochte diensten en daarnaast betalen zij contributie. Als er in een of meerdere jaren een exploitatieresultaat ontstaat, kan dat niet worden uitgekeerd aan de leden die hebben bijgedragen aan dat resultaat.

Uit het voorgaande blijkt dat aan de coöperatie als samenwerkingsvorm een aantal juridische voordelen zijn verbonden:

- het exploitatiesurplus kan aan de leden worden uitgekeerd;
- er is grote flexibiliteit mogelijk in het systeem van winstuitkering;
- de samenwerking is persoonlijk;
- er kunnen kwaliteitseisen aan de leden worden gesteld;
- de coöperatie kan ten laste en ten behoeve van de leden verplichtingen aangaan;
- er zijn veel meer mogelijkheden op het gebied van stemrecht in de algemene vergadering;
- er zijn vele varianten in de statuten mogelijk.

Uiteraard moet er wel rekening mee worden gehouden dat het jaarrekeningenrecht van toepassing is en dat een coöperatie met het structuurregime te maken kan krijgen. ←

Ellen Timmer is advocaat bij Pellicaan Advocaten te Capelle aan den IJssel, www.pellicaan.nl.

De coöperatie is een samenwerkingsvorm die ook gekozen kan worden door organisaties of personen die niet zelf ondernemingen zijn. Voordeel ten opzichte van de vereniging is dat de coöperatie winst kan uitkeren aan de leden.